

თვე	ნაწილი	დღის	წილი
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

კლავ ნომერი ერთი შორი.

ივერია

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფლისი.
გაზეთის დასაბამად
და განკუთვნილია დასახლებულ
უნდა მიმართონ რედაქციის და წერილობით
გამყვრ. საზოგადოების კანცელარიის.
ფასი განკუთვნილია:
წელიწადური სტრატონი პირველ გვერდზე
16 კაპ. მეორეზე—8 კაპ.

„ივერიის“ ტიფლისი № 227.

„ივერიის“ ტიფლისი № 227.

„ივერია“

გამოვა 1896 წელსაც

იმავე პირობებით, როგორც წინადა.

გაზეთის დაბარება შეიძლება შემდეგის ადრესით:

ტფილისი,

„ივერიის“ რედაქციას

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების კანცელარიას,

სახლის ქუჩა, ბანის ქარვასა.

საფოსტო ადრესი:

ТИФЛИСЬ. Редакция „ИВЕРΙΑ“.

დაიბედა და ისეილება წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების წიგნის მალაზიაში

კრებულნი

არამეტყულის ამცანებისა და რიცხვითის მავალიებისა.
მოსამზადებელი კურსი
შედგენილი
რ. ჯაჯანაშვილის მიერ
გამოცემა მესამე,
შეუსველებად გამობეჭდილი მეორე გამოცემებთან, რომელიც მოწონებულია სახელ-მძღვანელოდ კავკასიის სამოსწავლო ოლქის სამხრეთ-სამხლო რეგიონებში.
ფასი სუთა შაურს.
10—1

მიწა სახელმძღვანელო 20 ნაბჭით.
შენიშვნები მოთავსებულია 25 და

ფელეტონი

„გადამარცხა მჯანისა“.

გადამარცხის მოსურნე—
შენიშვნები კრულა!
მისი პირად ღირსება
ყოველგან დაზარდულია.
აკაი.

შემდეგ*)

მშვენიერი სახლი, რომლის ერთი ნახევარი ევროპიულს გემოვნებაზეა მორთული, ღილის საკრეპოებით, ძვირფასის სურათებით რბილის ავეჯით მოლაგებული, მეროტიკი აღმოსავლეთ ხალხის გემოვნებაზეა, მთლად დაფენილი ქუჩა-ხალაჩიებით, კედლები აქრებულთა, სხვა-და სხვა ხალხთა იარაღით, რომელთა შორის ზოგი იმისთანაა, რომ ყოველი „მუზეუმი“ დიდ განმად მითვლიდა იმ ნივთის ქონებას.

მაგრამ ყველა ამაზეზე უფრო უძვირფასესი განძი, რომელიც ახლა ამ ქალს სახლში დახვდება, მისი ორი შვილია—ქალი და ვაჟი. განძია იმისათვის, რომ ისინი მომღობის სახით და დღე-შვილურ სიყვარულის გამოამეტყულო თვალებით მიეგებებინა სანატრლო შობებზე; მიეგებება აგრეთვე სერობადღან დაბრუნებულს ცოლს მტკავანი ქვარი, მთელს მზე-

50 ოთხ-კუთხს სიყვარულს. თქმსმეტე მითვინ იჯარით არის მიცემული. მეორეადრე მოთხოვნისათვისავე თავს დაწვინებს, ოთხი 25,120 და 800 საყვრელს თავისუფალია. სახამართოს მოედნის ზეით. ფასი საყვრელს 2, 3, 4—7 მან. ფული შეუძლიან ნაწილ-ნაწილ გარდაიხადოს მსყიდველმა. ამავე მიწაში არის სამტრეველი ქვა და წყარო. ჰყლის მემკვიდრე იფიე ივანოვი, ავჭალის ქუჩა, სახლი № 50.

(3—1).

წიგნების გამოცემულ ქართველთა აქსნაგაბისაგან.

მართლმადიდებელი ეკლესიის გამგებამ განიზრახა—ა ჰქულოს მტკარა ისტორიული წიგნებია, უმომწილესად სისიესი საქართველოს ისრა-

დროში სახელ-განთქმული „გერბილი“, რომელიც ერთი შეხედვით მოგვითხრობს თოვლით დაფენილს მთა-გორას; ხმლის ნიშანი ზედ შუბლზედ უსტყვობს დამიძკიკეთი მისი ძალიანების და ამირანულ შუბოგორამა მტრის რაზმში.

„ნეტარება იმ ერს, რომელსაც თქვენიანა შვილი ჰყავს თავისი სასახელიდან“—ეს სიტყვები უთხრა თურქმა ამ გმირს ერთმა წარჩინებულმა უცხო მხედარმა, ომის შემდეგ, რომელიც მისი ეხლანდელი მოხუცი და მაშინდელი-კი ახალგაზდა—გმირის გვირგვინით დაბრუნდა. ეს სიტყვებიც მოაგონდა მიხეილს იმ ეტლის დანახვებზე და მწარედ გაიღიმა.

— დილ, „გერბილი“, „ნეტარება იმ ერს, რომელსაც შვილიანა და ჩემისთანა გმირები ეყვლება თავისდა სასახელიდან“ გაიფიქრა რადიკალიზირებული კინიანიობი მიხეილმა. ამასთანავე მწუხრე ტკივლმა გული გაუხია. „ოჰ! რა კარგი სიტყვებია, მაგრამ ჩემთვის და შენთვის-კი გესმით საესე; მე რომ ვცაფილიყავ იმ წარჩინებულ პირი, ანუ გამოვქაშებდი ამ აზრს: „ნეტარება იმ ერს, რომელსაც ჩვენისთანა გმირები ჰყავს თვითან შამაშოვანობა ვადასგავრცობდა“. დილ, დილ მდინარეება საქართველოსთვის, რომ როგორც შენმა შვილებმა, აგრეთვე ჩემმა, თვითან მამა-პაპათა ენისა, თუ ზენ-ჩვეულებსა იმდენი იციან, რაც

რისი მკოდნე პირთ დაწმარან ამა-ნაგობას და მოაწოდებ დასასტამბად მარტაიას ენით დაწერილი უპროზაგა საქართველოს ისტორიადგან.

სასურველია ყოველი ებოზოდ არ აღმებტობდეს ორ თაბასს, ე. ი. 64 გვერდს (ფორმატი 8 1/2 X 6 კვადრ.). მოწონებულსა და დაბეჭდილს ყოველს თაბასში (32 გვ.) ავტორთ მიეცება 50 მან.

ამხანაგობა ეცდება ყოველ წიგნს დაურთოს გმირთა სურათები, თუ-კი მოიპოვება სადმე გადასატებად.

ამხანაგობის გაზე ალ. ჯანადარ.

(5—1)

ახალი ამბავი

რაღან ბათუმისკენ მიმავალი რკინის გზის მიმოსვლა შეჩერებულია, ამიერი კავკასიის რკინის გზის მმართველობამ განკარგულება მოახდინა, რომ ის ნივთები რომლებიც საშიშა ადრე წახლეს უკანვე დაუბრუნონ პატრონს; აგრეთვე ვინც ისრუტებს და მოითხოვს უკანვე მიიღებს თავის გაგზავნულ საქონელს იმავ სადგურზედ, საიდანაც გაგზავნილია.

სახალხო კითხვათა მმართველ კომისიის სხდომაზედ გარდაწყდა მოვალეობის ჩვენს წერა-კითხვის საზოგადოების გამგებობას ქართულად სახალხო კითხვათა გამართვის შესახებ.

რაღანაც წერა-კითხვის საზოგადოების წესდების ძალით ავგვარი კითხვის გამართვა „საზოგადოების“ სავანთა შორის არის, იმედია ხსენებული გამგებობა იქისკენ ამ ძლიერ მნიშვნელოვანის საქმის გაძლიარს.

მივიღეთ ახალი წიგნი „წერა-კითხვის გამავრცელებლის საზოგადოების“ გამოცემა (№ 26) შემდეგისათვის: „ქრებულთა არითმეტიკის ამოცანებისა. მისამართული კურსი. შედგენილი რ. ჯაჯანაშვილის მიერ. გამოცემა მესამე“. ეს გამოცემა შეუცვლელად გადმოცემულია მეორე გამოცემებთან, რომელიც მოწონებულ იქნა კავკასიის სამოსწავლო ოლქის სამხრეთ-სამხლო რეგიონებში. წიგნი ღირს 1 რუბლად.

პატივტარაკში მცხოვრებ ქართველთაგან მოგვიყვანა წერილი, რომლით ისინი ულოცვენ თვ. რაფერისათვის 50 წლის იუბილეს დღეს.

გუშინ დღით, ვორონცოვის ხიდის ზემოდ, ცხენების ბანაობის დროს, ვიღაც მეჯინებმ მტკვარში მოიტაკა და დაარჩა.

ათი იყო, მაგრამ თუ დაიძროდა ღრუბელი, მით უფრო პირქუშად დაწყებოდა ხოლმე იგი მიხეილის არსებას. ახლიც ასე იყო. საღარიბეში და თავის-ათვის, სწყვედი და ბედ-ბაღს და ამ წამს რომ შვილების სიკვდილი გაგვა—იქნება გამაზრობა კიდევ.

— სულგლო, ლანარო, უხასიათო! გიპოვნია თანამოხიარე ერთსა და იმევე დანაშაულში და გიხარია კიდევ, რომ მარტო არა ხარ, განაგობო მიხეილმა თავისი თავის ტუქვა. იგი თითქმის სხეულის წესდგანობად, ასე ჰგონია ხორცი ქინძორით დაუსუსებავითა—მეგრე რა გავქვს საერთო მე და იმ ღერბალს? იმის მიხედვით არ შეპტყვება, როცა აბრთულად დაუწყებენ საუბარს.. მარბალია, შვილებმა არ იციან ენა მამისა, რომელიც სხვა ენაზედ ვიარაბობით ელურტულებს, მაგრამ, სამაგვიროთ, შენსავით ხომ ოფილი არა სისის, როცა რომელიმე თანამემამულე თავისებურად გამოგვლაპარაკება ხოლმე? შენ-კი წიფრდებო, ლამის ტყუილად გაიძრო შესაფერ სიტყვის მოსაძებნად... ამას გარდა, შენი ზნეობრივი პრინციპი, ეროვნულის თვით-ცნობიერების ნაგერწყალი იმ გვერდლისა ერთი და იმევე დღით უნდა იზომებოდეს? იმ კაცისა, რომელსაც ხმლისა და ცხენის გარდა, თავისი დღე, არა სკოდნიარა... არ იცი—რა არის ეროვნება,

სახალხო კითხვათა მმართველ კომისიის სხდომაზედ გარდაწყდა მოვალეობის ჩვენს წერა-კითხვის საზოგადოების გამგებობას ქართულად სახალხო კითხვათა გამართვის შესახებ.

რაღანაც წერა-კითხვის საზოგადოების წესდების ძალით ავგვარი კითხვის გამართვა „საზოგადოების“ სავანთა შორის არის, იმედია ხსენებული გამგებობა იქისკენ ამ ძლიერ მნიშვნელოვანის საქმის გაძლიარს.

მივიღეთ ახალი წიგნი „წერა-კითხვის გამავრცელებლის საზოგადოების“ გამოცემა (№ 26) შემდეგისათვის: „ქრებულთა არითმეტიკის ამოცანებისა. მისამართული კურსი. შედგენილი რ. ჯაჯანაშვილის მიერ. გამოცემა მესამე“. ეს გამოცემა შეუცვლელად გადმოცემულია მეორე გამოცემებთან, რომელიც მოწონებულ იქნა კავკასიის სამოსწავლო ოლქის სამხრეთ-სამხლო რეგიონებში. წიგნი ღირს 1 რუბლად.

პატივტარაკში მცხოვრებ ქართველთაგან მოგვიყვანა წერილი, რომლით ისინი ულოცვენ თვ. რაფერისათვის 50 წლის იუბილეს დღეს.

გუშინ დღით, ვორონცოვის ხიდის ზემოდ, ცხენების ბანაობის დროს, ვიღაც მეჯინებმ მტკვარში მოიტაკა და დაარჩა.

ათი იყო, მაგრამ თუ დაიძროდა ღრუბელი, მით უფრო პირქუშად დაწყებოდა ხოლმე იგი მიხეილის არსებას. ახლიც ასე იყო. საღარიბეში და თავის-ათვის, სწყვედი და ბედ-ბაღს და ამ წამს რომ შვილების სიკვდილი გაგვა—იქნება გამაზრობა კიდევ.

— სულგლო, ლანარო, უხასიათო! გიპოვნია თანამოხიარე ერთსა და იმევე დანაშაულში და გიხარია კიდევ, რომ მარტო არა ხარ, განაგობო მიხეილმა თავისი თავის ტუქვა. იგი თითქმის სხეულის წესდგანობად, ასე ჰგონია ხორცი ქინძორით დაუსუსებავითა—მეგრე რა გავქვს საერთო მე და იმ ღერბალს? იმის მიხედვით არ შეპტყვება, როცა აბრთულად დაუწყებენ საუბარს.. მარბალია, შვილებმა არ იციან ენა მამისა, რომელიც სხვა ენაზედ ვიარაბობით ელურტულებს, მაგრამ, სამაგვიროთ, შენსავით ხომ ოფილი არა სისის, როცა რომელიმე თანამემამულე თავისებურად გამოგვლაპარაკება ხოლმე? შენ-კი წიფრდებო, ლამის ტყუილად გაიძრო შესაფერ სიტყვის მოსაძებნად... ამას გარდა, შენი ზნეობრივი პრინციპი, ეროვნულის თვით-ცნობიერების ნაგერწყალი იმ გვერდლისა ერთი და იმევე დღით უნდა იზომებოდეს? იმ კაცისა, რომელსაც ხმლისა და ცხენის გარდა, თავისი დღე, არა სკოდნიარა... არ იცი—რა არის ეროვნება,

ტფლისში მიღებულ ამბებიდან როგორც ხსენს, უცვლელად უფრო ნიაღვრებისაგან დახარალებული დასავლეთ საქართველოში ზუგდიდის და ახალციხის მხარის მცხოვრებნი. მიიღვენ დაქანებულ ნიაღვრებს წაუღენია ბაღები, მინდვრები და მრავალი სოფლები.

ხაშურიდან ბორჯომსა და სურამშიაგან რკინის გზით მიმოსვლა უკვე დაიწყო.

სურამისა და ცხინვლის საფლოტკერო დასმა შესწყვიტა მუშაობა მომავალი წლის პირველ მიმამდე.

ამ დღეში ტფლისის მიდამოებს თრთვილი დაჭრა და სიცივე-მაც იმატა. მოსალოდნელია, რომ ქალაქში შუშაც გაძვირდება გზების გაფუჭების გამო.

თელავი 31 ოქტომბერს მოვიდა აქტფლისის სემინარიის მასწავლებელი ბ. შ. ა. ღობრიანი, რომელსაც მინდობილი აქვს გამოიყვანოს თელავის სასულიერო სასწავლებელი სწავლისა, ზნობისა და ნიეთიერის საშუალების მხრივ.

ჩვენ ვაგტუობინებთ რომ საქართველოს სამხედრო გახედი კომს, გუდაურს და სხვაგანაც ძირული სოფლისა, გზა ჯერ არ წამდარა და მიმოსვლაც არ შეჩერებულა. (კრფ. ფორ.)

ოჯახი და მოვალეობა ჰემმარტის ამპულივილობისა?!

ასე ეკამათებოდა საღარიბე თავის თავს, როცა უტყვად წერილსა მზიარლით, ზარიანდ წერიალი ხმა 11—12 წლის ბავშვისა, რომელიც მოსდევდა შუა ხნის კაცს, ქართულ ტანისამოსში გამოწყობილს. ისინი მიხაკოს წინ მიდიოდნენ და რადიკის შესახებ ჰქონდათ ლაპარაკი.

— ის ხომ ჩვენგანია... უხასიათო! შენთანავე ყმაწვილს. მხოლოდ რამ განიშინა ეს პასუხი—მიხაკომ ვერ გაიგო, რადგანაც სავალლო ფიქრებით იყო გტაცებული და მარტო მამინ გამაგრკვია, როცა ამ ორს აღმაინს წააწყდა. ახლა ის იგი იყო ქართლის გაგებას მოწყურებულად დაუწყებენ საუბარს.. მარბალია, შვილებმა არ იციან ენა მამისა, რომელიც სხვა ენაზედ ვიარაბობით ელურტულებს, მაგრამ, სამაგვიროთ, შენსავით ხომ ოფილი არა სისის, როცა რომელიმე თანამემამულე თავისებურად გამოგვლაპარაკება ხოლმე? შენ-კი წიფრდებო, ლამის ტყუილად გაიძრო შესაფერ სიტყვის მოსაძებნად... ამას გარდა, შენი ზნეობრივი პრინციპი, ეროვნულის თვით-ცნობიერების ნაგერწყალი იმ გვერდლისა ერთი და იმევე დღით უნდა იზომებოდეს? იმ კაცისა, რომელსაც ხმლისა და ცხენის გარდა, თავისი დღე, არა სკოდნიარა... არ იცი—რა არის ეროვნება,

— მო, მეც ვიცი, რომ ჩვენგანია... თითონ იმის რამდენჯერ უთქვამს... ოჰ, მამა, რომ იცოდ რა კარგი მასწავლებელია, ღმრთიანი ქართული ისტორია წყალიერ იცის; როცა ის დაპარაკობს, თან გვეცნება, თანაც უკრი ვერ მოგიშორებია, გემიან—იქნება გამოვებაროს რამეო...

საღარიბე მწენა მომიხეილა; უწვილის ქართული, ცოტა არ იყვა უკვირდა, მით უფრო, რომ ტანსამოსით ვინაზიელს ჰგენდა.

*) იმ. „ივერია“ № 238.

* ქალქშიც ბევრს მისცა ზარალი აღდგენულმა მტკვარმა; დღესაც რიყის ზოგორი სარდაფებიდან, წყალი ვერ გამოუსხამთ. ვერცაღმასცა ტიგებზე აყენებენ 8,600 მანეთის ტიგე მოატყაძე მტკვარმა. ერთი მესამედი არ ზარალის ტფილისის მხარეებზე დაბრუნდა, რადგანაც მათ ჰქონიათ ნაყიდი ტიგები, დანარჩენი კი თვით მტკვარს.

* ტფილისში ამ უკანასკნელ დროს მეტად გახშირდა ყალბი ფულა. ყალბი ფული უფრო ათ თუმანივანია. ეს თავზე ხელაღებულნი ღობატონები ფაიცი-ფუციტო შევლენ ხოლმე დეკანოზს, თითქოს ძალიან ტყუარბათია და სიხოვერ მედღუქებს ფულის დახურადებს. როდესაც ის გამოურუნდა მას ამავე რიგით მოჰყვეს ხოლმე ახლა სხვა ამხანაგი, მაგრამ ბევრს ვერ ატყუებენ ამგვარის ხერხით.

* წიფისა და მარკოსის სადგურებზედ მუშათა შორის ავადმყოფობა ვრცელდება. (წოვ. ობ. #).

* დალისტინის ოლქში ერთს რუსის სიძლის მისწავლემებს ს. იახტის ძილის უბოვია ჯგერის ფერე ქვა, რომლისათვისაც ყურადღება მიუქცევია, მაგრამ რადგანაც არ შესძლებია თითონ გაეცნენა იგი, გაუგზავნა ენა სამოწალო ოლქის მხრულ-ველი იანოვსკისთვის, რომელსაც ეს ქვა წარუდგინა სამადნო უწყებისთვის ამ ქვა გასწავლავდა და აღმოჩნდა, რომ იგი სინჯურია და შერეულ 73 პროცენტამდე ვერცხლის წყალს. იახტაში მხოლოდ ვალგზანიათ სამადნეული იმართებოდა. მათ სოფელ გემბეტის ახლოს აღმოუჩინათ ადგილობრივად ტურმე მრავლად არის ვერცხლის წყალი. ეს ადგილები ხანგრძლივად ექნება გლვებ მემამულეთა.

გან მანდის ამოსაღებად კავკასის საზოგადოებას იჯარით აუღია. ესლი და დგოლები ზემოხსენებულ საზოგადოებას გარდაუყო პეტერბურგის კაპიტალისტებისთვის.

* მცხეთა: ეს ექვსი წელიწადია, რაც აქ გახსნის სახალხო წიგნთ-საცავი. პირველ ხანებში წიგნთ-საცავის საქმე კარგად მიდიოდა, მაგრამ შემდეგ, თვით წიგნთ-საცავისვე გამგეს უყურადღებობით ცუდად წავიდა იმის საქმე და ამით დიდი ზარალი მიუცია, რადგან საუკეთესო წიგნები და იკარგა და შიგნით მოწყობილობა სკამები და სხვა თითქმის დაიბრუნა და გაფუჭდა. ესლი-კი იმედ გავქვს, რომ ამ წიგნთ-საცავის საქმე უფრო მეტიდ ნიადაგზედ დამყარდება, რადგან იმის გამგეთ ამოვიჩინეთ თვალის ციკიშვილის ასული ს. და ამის თანამშრომელ ბ. ალ. ბერიძე და გ. გრეგორიშვილი, რომელნიც ესლები დიდის გულმოდგინებით შეუდგნენ წიგნთ-საცავის გაუმჯობესების საქმეს.

რა უფრო მართებულია მამაში ანა ახალზარდას?

ბევრსა და ბევრს ფიქრს აღიძობს ქართული კაცის გულში წერილი გულთ-აღა კაცია შვილისა, რომელიც იყო დაბეჭდილი „ივერიის“ 236 ნომერში. ორას-სამასი წლის ერთმანეთს მოწყვეტილი ქართველობა დღეს ისევ მშობრად ვუწოდებ ხელს ერთმანეთს და ვუცხადებთ ერთმანეთს ნათესაურს ძმურს თანაგრძობა და სიყვარულს. ის გონივრული მოქმედება, რომელიც იჩინეს შიგნა-და-შიგ ჩვენთა საზოგადო მოღვაწეთა ახლად შემოერთებულს გამაჰმადიანებულს ქართველებთან დასლობებით და შეუფერებით, არ დარჩა უწყალო. ჩვენი, თითქმის უფროსი მოძმენი, მოწინავე მებრძოლნი ქართველთა არ იყვნენ.

— ჯავრობა არ იცის? — არა... ვინც-კი ცუდად სწავლობს ამითვის „ავი ხარი“ დაურქმევია... — რათა? — რათა და იმიტომ, რომ აღავი გიჟობათ, თქვენც არავიად იყენებთ, არა სწავლობათ და სხვადასხვად უშლით, ვისაც სწავლის სურვილი აქვსო.— ვითარ-ხელ ასე ეხიანსა, როცა ეკითხებთ: „ავი ხარი“ რასა ჰქონდავსო? მაგრამ მაში, ამ გაზაფხულზე-კი ძალიან გავგვიწყრა... არ მითქომს შენთვის?... — არა. — უჰ, ესლი-კი მასსოვს... — რაზე ვაზ? — ია რაზე, გაზაფხული მოახლოვდა... მალე გამოცდა დაიწყებოდა. ერთ დღეს დღემთა გავგვიწყრა და თითქმის ნახევარმა კლასმა ისტორიის გაკვირება არ ვიცოდით; წინა დღეს უქმე იყო და ვიზარმაცეთ... მერე სულ იმის თანებზე გვცოხობა, რომელთაც არავი-ცოდით-რა... ხომ ასეთ, როცა გაკვირდით არ იყო უტყველოდ მაშინ გვითხვენ... მასწავლებელი ძალიან გავგავრდა, ის რამ მთლად გაწითლდა და წყაროდ აღინივ, სათვალველი თავისვე ხელით მიიხსნა... თავის დღემე ეს არ ჩაუდენია. — და ძალიან დაღლიანდა? — არა, მაში, არ გუღანძღივართ. — მაშ რა? — რა-და თქვენ უმადური ხალხი ხართო... მასწავლებელსაც ატყუებთ

თველთა ერთს, რომელთაც თოვთ პირველად უნდა გავაგონოთ დროის დაწყების დროს, რომელ-თაგანაც დაიწყო „შემოდილი“ და საქართველოში სწავლა-განათლება, რომელთაც მოგვეცა გიორგი მთაწმიდელი, დავით კურაპალაძე, მარკოზი, პაატა ღილი, რუსთაველი, სარგის თმოგველი და სხვა ამგვარები, მუხთაღმა ბედმა მოწყვეტა თვის მოძმეთა, თავის სამშობლო-ქვეყნას და დაშორა თვის ერს—მეტე წილის ქართველობას, და დაშორა და თითქმის დაუცხოვრა კიდევაც. მაგრამ, მოტირად ბედის ჩახრი და აი დღეს, როგორც ზემოთაც ითქვა, ისევ ძმურად და შიშობულად ვეკვართ ერთმანეთს გულში და შეგან-ხით ერთმანეთს, რომ ცხარტ ძმური ძვალითაგან და ხორცი ხორცთაგან“ ერთმანეთისა...

ლილ, ეს გვემის ერთმანეთისაგან, თებულნი არიან ხანნი ყველა საქმეში, არ იციან რა იზრუნონ, როგორ მიიღონ თავს, რათ დაიძვიდონ თავისი მომავალი ცხოვრება ამ ახალს ერთმანეთს. ამიტომ, თუ გვიჩნდა, რომ ნამდვილად დამკვიდრდეს არამც-თუ ჩვენი ერთმანეთს ძმობა,—ჩვენი საერთო მომავალიც,—საქონალი წაახანართ ხელი ამ ჩვენს გამოუცდელს მოძმეთა ჩვენი შეძლების-და გვარად. ამისი მავალი იტყვე გვიჩვენა ჩვენი, როგორც სხვა საზოგადო საქმისთვის შემოწირულებაში. ღრმად უპატვიტვებულსმა ზაქარია გიორგის ძე ერისთავმა, რომელიც დღეს, რო-

და მშობლებსაც... ქართველმა რომ ქართული ისტორია არ იცოდეს, არ გავიოს თავისი ქვეყნის წარსული, ის რაღა ქართველია? მთელი წელიწადი ვზრობამ, იმედი მაქვს—ჩემი მოწინავეები მასხარებენ, როგორც მე ისე მთელს ქართველობას, რადგანაც ერთად-ერთი ქართული სასწავლებელი და თქვენ-კი, ეკსპანდების დაწყების დროს, ამისთანა საქმის შერებოდა!... წინააღმდეგობაში თქვენი ტულები თითქმის საიზარდ მივლიდნენ, სამშობლოსათვის თავს სიღრმად, ახლი-კი სწავლასა საქრო, რომ ცხოვრებაში იარაღათ ეს იხმარო, როგორც თქვენი მამა-პაპანი ხმალსა და თფლსა ჰხმარებო. მე თქვენსთანა ქართველებთან მემგობრობა აღარ შემიძლიან... აქ ყმაწვილი შერებდა და ფიქრს ვაგრო, თითქოს სცილობდა მასწავლებლის დანარჩენ სიტყვების მივინებს...

— მერე, რითი ვთავადა ვე საქმე? გამოიყენა ფიქრისაგან მაშამ. — რითი და სამ დღეს ისე მოდიოდა ხოლმე, რომ ხმას არ გვექმდა, იჯლდ ვაუშვებოდა და ფანჯარაში იყურებოდა, თითქმის ჩვენი დანახვადიან გვატკინა და ბოლოს სამნი მიველით და ბოლში მოვითხოვეთ. იმანაც ვვაპტებო. — მერე, ხომ გახსოვს იმისი სიტყვები? აღარ დავაგვიწყრებდა? — ოჰ, არა, მაში! მღერითანი იმ

გორც გტკობლობთ ზემოდ მოყვანილ წიგნად, ზრდის უწინგარსებტში თავისი ხარჯით ერთს ახალგაზრდა მამადაინს ქართველს. სხვა გარემოებათა გარდა, უზთავრესი ღონე ჩვენი ერთმანეთთან მოკლედ დაკავშირებისა, საშობლოის დაშეკერებისა, არის სწავლა-განათლება. უპირველესად კოვლისა ჩვენ ვგმართებს ამაში დანახვება ამ ჩვენთა მოძმეთა. და ვაჩვენებთ, მივანებოთ თავი და ვუკავთ, რომ თითონ დაზარდონ თავისი შვილებო, დიდი უცულობა ქნება. ის მოუფათ იმთავთ, რაც ახალიცობისა და ახალქალაქის მამადიან ქართველთა, რომელთაც ჩვენი თაობითე უფრო არ ვუგლდდა რომელიც არამც თუ დაზარდნენ სწავლა-განათლების, დაგვზარდნენ თვით ჩვენც და დღეს ექვეყნით თავის მიწა-წყალს, სადაც მათს მამა-პაპას ჩაუღვრია ზღვთა აუარებელი სისხლი და ისე დაუტყვე თავისი ქვეყანა, შორსდგომი სწავლიდა გულგრილად თავისი მოძმე ერს, გარბიან ოსმალში, რომელთაც არავითარი ნათესაური კავშირი იმათ არა აქვთ.

ამის გამო, როგორც მრავალჯერ მილაპარაკნა ჩვენის თავდა-აზნაურთა სკოლის კრებებში და თვით გუბერნიის თავდა-აზნაურთა კრებებზედ, საჭიროა ერთი ათი ადგილი მაინც დაუთმოთ ჩვენს თავდა-აზნაურთა სასწავლებელში, როგორც ამ ახლად შემოერთებულ ქვეყნის მოზარდობას, აგრეთვე ახალციხისა და ახალქალაქის გამაჰმადიანებულთა ქართველთა მოზარდობას, დაზარდოთ ამ სკოლის ხარჯით და თვით უმაღლეს სასწავლებელში გავგზავნათ და დავათავებინათ ამათ სწავლა-ამავე სკოლის ხარჯით.

დღელიდან ისე შემეყვარა ქართული ისტორია, რომ მიც მსწავლია სულ ზებრად დიცი...

რაც ხანი ვაღიოდა და მიხეილი ყურს ვუდებდა ბალთის გულ-წრფელ აღსარებს მშობლიანს მშობლობა რაზე, თან-და-თან რაღაღაც ტკბილი გრძნობა ვაგრებოდა გულში და ამებდა მთელს მისს არის სიბას, როგორც ვაითიშის სხეულს სიბასს მოვლენა. ბალთის ზარგიით წყრილა ხმა ტკბილ მუსიკასავითი ნათესობა სალოიდის ყურს და უბოროტად გამოტყველებით ჰხილავდა, თავი საკენ ოხილავდა. უკანასკნელი სიტყვები-კი დამავივივინებელი იყო მთელის იმ ტკბილის ჰანგისა, რომელნიც გაწმობებული მომობლი ასეთის ძლიერებით მოინადირა; მერე იმ ზომამდე დაშორებულ იყო ბალთის ლაპარაკის კალა იცალდებთან, იმდენად უყველი, სეტყვის ხასიათი ჰქონდა მას, რომ თვით უწმინდურს გულს-კი გაათაობდა და ხალსით აატკებდა.

მხოლოდ ეს იყო, რომ დიდ-ხანს არ განეგროძო ასეთი ნეტარი ყოფა სალოიდისა, იგი სიზმრითი მოველი-ნა და სიზმრითივე გაჰქრა. გარდა, როც ატკბილ სიზმრიდან მწარე სინამდვილეს დაუბრუნდები ამაზე უარესი არა არის-რა. მიბოძლაც ასე მოუვიდა-როცა მამა-შვილს დაშორდა და ყურს აღარ ემსადა ის მერცხალსავითა კუკუკა და მტრულსავით ფიქრი ხმა ბავშვისა-ახლად-დაძრული ზვირთი მწე-

მართალია, ათი ვაკანსია არ არის ბევრი, მაგრამ ათი რამ ჩვენ დავ-ზარდოთ, ათი იმეტივის თავდა-აზნაურთა სასწავლებელმა, ერთი ათი-თუთმნეტი წლის განმავლობაში შეარადგენ იმოდენა რიცხის მაინც, რომ ამ ვაზარდით პირთ შეცლებათ ვაღივინა და გააძლიეროს სწავლა განათლების სურვილი თავისი ქვეყანაში, გააძლიერონ ძმური სიყვარული და ერთობა ჩვენსა და იმთის შორის. ამის გამო მე, როგორც წვერი თავდა-აზნაურთა სასწავლებლის ტულიის გუბერნიაში, ამ სასწავლებლის კომიტეტს ვთხოვ შეიტანოს მომავალს სკოლის კრებაზედ აზრი, რომ კრებამ დაადგინოს გაზარდოს თავის ხარჯით ათი ყმაწვილი მამადაინს ქართველთა.

ქოკის კლდეები

გორი, 30 ოქტომბერს. საბარლო გორი ვვინებ თავის დღემე არა ყოფილა ასეთს ვაჭირებში, რომ გორშიც დღეს არის ჩავარდნილი. თითქმის ქალაქის მესამედი ნაწილი წყალშია. ერთის მხრივ ლიხვის ტორად და მეორეთი ადგილებული აშუშინა ერთმანეთს ეჯობებთან და უწყალო ანგრევენ ვისა და ვაგლობით აშენებულ სახლებს. შეწინებულნი მტკობრები სახლის სახურავიდან იუბრებიან, შევლს მიეღობს, მაგრამ ადგილებულ ფშანის ზვირთები შიშა ჰკრის მავურებლებსა. ამი-ლახვარანი ხილი დლითვე ჩაინგრა და მიმოსვლა საპატრონოს უნისგანა შეუძლებელია. პოლიცია ერთავლად ჰმარავობს ჩანგრეულ ხილს და ახლოს არავის უშვებს, თუქცა ახლოს მისვლას არავინა ჰქვიტობს. ქალების პრაგმაზიზში მთავრობამ დროებით შეაჩერა სწავლა. ექვს ვაგრეშა ის

ხარების უარესად ვაიზარდა და გამწვავდა, როცა სლორბე თავის სახლს დაახლოვდა; ვაიხიბე ოჯახი და ამ გახსენებამ—გონების თვლი გაუხილა, ამ გახილვამ-კი ამწერო, რომ ესლი სახლი დაბრუნება ვაჯოჯო-თში ჩავარდნის ეწვეაგებოდა. იგი ესლი მწუკრალი იყო, მაგრამ ვერც ვაღივინებდა, ვერც ვაგრობდა ვერ მოუკლავდა, სულის მოსაზრებულ წვეთს ვერ მიავლდა; სამავრეთლ-ყოველი მათი სიტყვა, ყოველი მათი მოძრობა—იმ ტკილავს, რომელიც გულში მასხეობსავით ჩასჭკობდა.—ერთი ათად აქვეცდა. არამც-თუ შესაფერ მალამოს ვერ მოსცხებდნენ ამ ჰრილობას, არამედ ვერ-კი მიიხვედნენ მიუზს მისის უშუბარებისა... რათა?—იმიტომ, რომ ნიქი ამის მასხეოდრად ჩაუღლი იყო მათში თვით ბავშვობიდანვე. ერთი სისხლი-ხორცი იყვენ, მაგრამ რა-კი მამის სურვილი იმ საზღვარს გადასცდებოდა, რომელიც აღზრდას დაღვავ ისინი ყრუ იყვენ, არ ესმობდა მშობლის სულის აკრება, არ ესმობდა იმიტომ, რომ გულით ვერა ჰკრძობდნენ.

რა ყველგვარი ეს ვაიხინა—მიხილს გულში თითქოს რაღაც ჩასწყდა და იგრძნო, რომ ამ ვამდ მისი „კალია“ და ქეთო მისთვის უცხოზედ უფრო უტყობს არის.

„მერე, ვისი ბრალია ვისი? ვაიხი-ურა კვლავ ხმამ მხლებიან—“ შენი, შენი“—მთესმა უღმობელი პასუხი.

გარემოება, რომ ქალაქის სამართ-
ველის წარმომადგენლების მიერ, თუ
გადასვლის არა, ზოგიერთების მიანიჭ
დახსნიდა უზედურებისაგან. მაგრამ
ნათქვამია: „სხვისი ქირი—ლობეს
ხირი“.

დღეს, დაუდევრობის გამო, ხი-
დის სამხრეთი უფრო ირგვლივ წყობით
არის შეზღუდული. ხიდზედ ეტ-
ლებით სიარული აღკვეთილია.
გარის სამართავი წარმომადგე-
ნელის უზრუნველობის ერთი გარე-
შემთხვევა გვიჩვენებს: ათიკის ქუ-
ჩით ხალხი დაიკრება ორ ეკლესია-
ში. გარდა ამისა ამ ქუჩაზედ არის
სამოქალაქო სასწავლებელი, რომელ-
შიც სამასამდე მოწაფე სწავლობს,
რადგანაც ამ ქუჩაზედ მიმოსვლა მწე-
ლია ავტობუსის დედას, ზოგიერთა
პირების მეთაურობით, პატრონებმა
ქვეყნილი გააკეთეს. მაგრამ რა გა-
მოივლი, ზოგან თუ შშრალად გაივ-
ლო, ზოგან მიანიჭ ლაფში ამოიხერხებ.
რადგანაც შაპა სტაროსტამ ხსენებულ
ქუჩაზედ არ ისტავა ქა-ფანტლის გა-
კეთება რაკი თავისი რამელია. აი
ეს გარემოება ხელს უშლის მოწაფე-
თა დროზედ სასწავლებელში მისე-
ლას, რადგან ამ გზით სიარული ავ-
ღარიან დღეში ძალიან ძნელია.

წილწელი.

**თელავის მაზრის თ დ აზნაურთა
საგანგებო კრება.**

25 ოქტომბრისათვის მოწოდებულ-
მა თავდაზნაურთაზედ მოიყარა თავი
თელავის კლუბის დარბაზში, სადაც
თითოეულს მზიარულად ეგებებოდა
თავდაზნაურთა წინამძღოლი თავა-
ნი დიმიტრი სოლომონის ძე მკე-
ველი. 12 საათზედ გაიხსნა კრე-

VII

ხმა გუგუნებოდა!

— იმის-კი ვერ ვიტყვი—თავი
მიტრანდად-მეთქი, მაგრამ, ლმობი-
ანი, გულმა მიპარა; ეს ორი დღეა—
რადაც სასიამოვნოს მიქადა. —ეუბ-
ნებოდა სიამოვნების ალით, განათე-
ბულის სხნთ მიხედვით საღარიბე თა-
ვისს მგებობის ვანო ონორიძეს, რა-
მელიც იმის პირ დაპირი ბრძოლ სა-
ვაბელში იჯდა.

— დარწმუნებული ვარ, ჩემო მი-
ხედო! ჩვენ ისეთ ნაირად ვიყავით
დაკავშირებული, რომ აღვიღებ ვერ
დავფიქვრებოთ ერთმანეთს. პარათ-
ლი, თათქის თხუთმეტი წელიწადზე
მეტა—ერთმანეთი არ გვიანახავს,
მაგრამ დრო რა შუაშია იქ, სადაც
ცხოვრობს კაცის მესხიერებაში ბე-
რა—ტკბილ-შეზარე სურათი აღუბუქ-
ლია—უბასუხა ღიმილით ვანომ და
მგობრულად მუხლზედ ხელი და-
კრა.

ახლაც ეს ორი მგებობარი სწო-
რედ ისევე ისხდნენ ერთი მეორის
პირ-დაპირ, როგორათაც უკვე ამ ცხრა-
მეტის წლის წინავე; მაგრამ რა დი-
დი ცვლილება იყო, რა დიდად გან-
სხვავდებოდნენ მაშინდელზედ მიხაკო
და ვანო. ირავის თმა წვერ-ულვაშში
თეთრი გამოჰყოფოდა, როგორც
ამწვანებულ ტუტს თეთრად აყვავე-
ბული ტუტებში მოედება ხოლმე და
მარტობად ირკვევა თავისი ფერით,
უხსნივალს დროს ირავის სა-
ხისათვის ღრმა ნიშანი დაქნია; თვა-
ლის ღრმადობით და შებლზე,
ცხვირის ხისწერვით, ძლიერის ხელით

ბა. დასაწყისშივე წაიხილეთ იქნა
მოწერილობა გუბერნიის თავდაზ-
ნაურთა წინამძღოლისა, რომელიცა
ნება ეძლეოდა მაზრის წინამძღოლს
მოეხილა საგანგებო კრება. ამავე
მოწერილობაში აღნიშნული იყო
კრების განსახილველ საგანად დაარ-
სება სათავმდ-აზნაურთა პურის მალა-
ჩებისა. ამ საგანმა კრება ორ
ბანაკად გაყო, რომელთაგან
არც ერთი დაარსებამდე უარს არა
ჰყოფდა, ხოლო ვერ შეთანხმდნენ
პურის მალაჩების მომავალს დანიშ-
ნულებზედ. ერთი მხარე ამბობდა
საგანი პურის მალაჩებისა უნდა იყოს
მარტად-მარტო შიშობლობის დროს
დახმარება; მეორე საგანად უნდა
იყოს აღიარებულია შეძლებისამებრ
გაუწიოს დახმარება განათლებასა
სოფლო მეურნეობის გაუმჯობესება-
ში და შიშობლობაში. უნდა შეინი-
შნოთ, რომ მიზევი კრება თანახმა
იყო, ფულად ეტყევა პურიც და ისე
შეენახა, ორივე მხარე მოიყვანეს
თავ-თავისი საბუთები. დასამუთებამ
ცხადდა რადგანაც, რომ თავდაზ-
ნაურთა ერთ-ნაწილს ჯერ საესე-
ბით არ შეუძენია მეურნეობის გაუმ-
ჯობებისა აუცილებელი საჭიროებ-
ელ და სამეურნეო განათლების მი-
შენლობა. დიდიხნის კამათობის შე-
დედ კერძო უფარეს და ხნის უმეტე-
ლობით მიღებული იყო დაბრუნდა თა-
ვდაზნაურთაგან სასურსათო ფო-
ნდის დახმარებულად განათლების,
მეურნეობის გაუმჯობესობის საჭი-
როების დროსა. ამისათვის ყოველ-
წლით თითოეულმა თავდაზნაურთა-
განმა მიუხედავად შეძლებისა უნდა გა-
მოიღოს ან ორიკიდა პური, ან სხვა
ნეთი ფულად. ამ საქმის აღმასრულებელ
კომიტეტის წევრებმა აღჩვენეს
იქნენ: თ-დნი გ, დ. და ს. ვახვახი-

რამდენიმე ხსო გაცეცა.
— სხვა, კაცო, საითკენ გადაი-
კარგა, რომ ამხენი არა ვიცილობ-
რავ?
— ექ, ჩემო ძმა! ჩემი ამბავი რომ
დაწერილებით მოგიყვებ—შორს წა-
ვდით. მოკლედ გეტყვი... როგორც
იცო—მე მაზრაში ექმად ვიყავი,
სამილედ წელ-წელს მსყიდობით გა-
ვსტავებ, ბოლოს-კი ცოტაოდინ ვა-
ნისათვის მომივიდა ადგილ-ბრივ
ადმინისტრაციასთან და იმით მიერთე-
ულეს. ვინ იცის რა არ დამწამეს, და
ბოლოს ექმის მიღწევის, რომ შიდა
რუსეთის ერთ-ერთ გუბერნიასში გა-
დაწყვიანეს... დაელოდნენ, მაგრამ ვა-
ნისა და ვერ კიდევ ფეხი კარგად
არა მქონდა გამაგრებული და იძუ-
ლებული შევიქნენ ადგილზედ დავარჩე-
ნილიყავ... ეს თხუთმეტ-თექვსმეტი
წელიწადია რუსეთში ვტროლებ, ახლა-
კი აქეთვე ვითხოვე ადგილი
და, ღვთის შეწყვენი, ჩემი თხოვნა
შეიწინარეს... სხვა? შენ თითონ
როგორ ხარ? ხომ კარგად მიდის
შენი საქმე? ისევ მართლ მსაჯულეობას
ემსახურები?
— ჰო, საქმეს ვერ დავმდებრები.
ვანო, აქამდე უტოლო ხარ?—ჰკითხ-
და ცოტა სინოშის შემდეგ მიხედობა.
— არა... მე ცოლი აქვე შევირ-
თე... შენ ეს არ გეცოდინება... ის
იყო ჯვარი დივიწურ და გადამყვა-
ნეს კიდევ... ერთ ქალ-ვაყრიც მოყვა.
— შენი ცოლი ქართველი ქალია?
ჰკითხა კვლავ საღარიბედ ამასთანავე
სიწითლისაგან ატანილი ლამაზის
დაუწყო სწორება, რათა მგებობისა-

შვილები და ლ. ზოლავაშვილი.
მათ დაველოთ ამავე წელსწადს
მოკრება პურისა და ფულისა.
ამის შემდეგ განხილული იყო
პროექტი წესდებისა, რომელიც შე-
გნაშეგებული იყო თავდაზნაურთა
შეზღუდული კრების დადგენილი თ.
ს. რ. ვახვახიშვილის, თ. ზ. კუკუა-
ვაძის, თ. ს. ნ. ვ. ვერიშვილის და
ლ. ზოლავაშვილის მონაწილეობა-
ში. ეს პროექტი წესდებისა უკვე
დასტამბულია და ეწოდება სახელით
„კახეთის მეურნეობა ახანაგობა“.
ახანაგობას აქვს საგანად გაუწიოს
დახმარება სოფლის მეურნეობის, სამე-
ურნეო ნაწარმოების გასყიდვასში, თა-
ნაც ისე, რომ გასასყიდი ნაწარმოები
რამდენიდაც შეიძლება მხარებელის
ხელში გადაიღოს უშუალოდ.
2) ყველა იმ საგნების სიღველეში,
რაც-კი ესაჭიროება სოფლის მეურ-
ნის ცხოვრებისა და მოქმედებისათ-
ვის, რაც შეიძლება თავად და პირ-
დაპირ მწარმოებელთაგან; 3) კახე-
თის მეურნეობის ყოველ მხარე ვა-
შუაგობებში. პროექტი მოწონე-
ბულ იქნა და გარდაეცა თავდაზ-
ნაურთა წინამძღოლის, რომელსაც
ხელის მოშორება მიანდეს პროექტის
დასამტკიცებლად, სადაც ჯერ არს-
წარსადგინდა და მთავრობისაგან შეც-
ვლა დამატებულად თვის აზრის მოხ-
სენება;

კრებაზედ წაიხილეთ იქნა თხოვ-
ნა, რომელშიაც ახსნილი იყო კა-
ხეთისათვის საჩუქარი აჩვენის საჭი-
როება და თხოვნა, რომ განახლე-
ბული იქნას არა, თამარ დედოფ-
ლისა, რომლის კვლი ახლაც ცხა-
დად ეტყობა, ამისათვის დავალებულ
იქნას ადგილობრივი ინტე-
ნერ-გიდრავალიც, მოახდინოს გე-

თვის არ შემიძენია რომ გამოთილა.
— მაშა... შენ რამდენი შვილი
გაყავ?
— მეც ორი ქალი და ერთი ვაჟი
მაყავ, უკანასკნელი ქალი სულ პა-
წაწკინებულია... ჩამოვარდა სიწუმე,
რომელიც, როგორც სწავდა, ორივე
აწუხებდა. საღარიბე თათხმ დადი-
და და უზოოდ ბალითა სტეპსა,
თანორიკი ხან ერთს წიგნს ვადა-
ლიდა, ხან მეორეს, არც ერთს სასი-
სკი არ კითხოლობდა და მხოლოდ
იმტომ იღებდა წიგნს ხელში, რომ
ეწევენდა ვართლეთ ვარო. საცერ-
ველი იყო. ამდენი ხნის უწახავს
—განა სალაპარაკო არ ჰქონდათ-
როგორ არა—ბეგრი რამ ჰქონდათ
სათქმელი, მაგრამ დაწყებული ლაპარაკი
იმ საზღვრამდე მივიდა, რომელიდა
ნაც ორთავისათვის მეტად სასურველი,
მაგრამ ამასთანავე მეტადვე საჩოთი-
რო საგნებზედ უნდა აღმართულიყო
ლაპარაკი.
მიხაკო მთლად იმ სურვილიად ვარ-
დაეცა, რომ ვაგვო—რამდენიდა
განახორციელა ვანომ წინამდელი
მსურველი—შეამომავლობის აღზრდის შეს-
ახებ... ის თითქმის დარწმუნებული
იყო, რომ უცხო ქვეყანაში, ვარ-
მოვანდა წყალობით, ვანის ოჯახში
დავგვარების გახს უნდა დასდგომო-
და (და ეს, ცოტა არ იყოს ახა-
ტუნდა მის სწორედ ისე, როგორც
ტუხლად მეორე ტუხლად ვაგვრში
ამყენება). მხოლოდ ამ დადამწუნე-
ბას იმავდ დროს ექვი ფეხ-ქვეშ ნი-
დავს ცდილობდა—ვინ თუ უცდებოდ, ვანო
პირ-ნათლად გამოხსულიყოს თა-

როგანი გამოკვლევა და თარაზო-
ნი (ნივლიორაკით) აღნიშნის მიუ-
ხედავად ხსოვი საგნისა არხისა. თხო-
ვნა მოწონებულ იქნა და გარდა-
წყდა, წარედგინოს იგი წყლის გა-
მედი ოლქის უფროსსა.
აქვე აღმართულიყო კითხვა სათავა-
დ-აზნაურთა ბანკის მოვალეთა მდგომა
არგობაზედ წრევანდელი წლის კახე-
თის ვენახების მოსავლობის გამო.
გარდაწყდა მიეცეს თხოვნა სათა-
ვად-აზნაურთა ბანკის გამგებობას,
რომ წრევანდელი დეკემბრის შესა-
ტანი, აგრეთვე მომავალი ივლისისა
და დეკემბრის შესატანი ფული გა-
დაიდოს და სხვა დროზედ განაწილ-
დეს. ბოლოს თ. ვ. მაყაშვილმა მო-
ახსენა კრებას სათავად-აზნაურთა ბა-
ნკის კრების ვადის შეცვლის საჭი-
როებაზედ და აგრეთვე თავდაზ-
ნაურთა კრების ვადის შეცვლაზედ—
პირველში, სიქვა თ. მაყაშვილმა, ამი-
სათვის იანვარი იყო დანიშნული. ყო-
ველნარი კრებები თავდაზნაურთა
შესახებ იანვარში ხდებოდა. მაშინ
გახებოდა არ იყო და ჩვენ ცხნებოთ მიე-
დილობა. ზამთარში და ისიც უფარე-
ნი გზით სიარული, რასაკარგვლია,
მწიო იყო, ამასთან ცხნების შენა-
ხვა გზაზედ და ტფილისში გვა-
ტყავებდა; რადგანაც მთელი და
ნდი მზებელთა მიგყვანდა თან-
და ყველა სათითაო ცხნითა.

ამიტომ ვითხოვეთ, კრებების ვადა
იანვრიდან მაისზედ გადაეტანათ, რა-
თა ვაგზა-ბა-საძიარეო ბაზოში ბეგ-
რი ითხოვოდა და ტფილისიდანაც
ცხნების საძიარედ ვაგზაზედ შესა-
დგებელი იყო. შინაც მაგდენი არა
გადავლდებოდა: ჩვენს ვენახებში
ყმები აკეთებდნენ და ინიჩევე იყ-
ვნენ ჩვენი მხენელ-მთესველიცა. ახ-
ლა დრო და გარემოებანი შეიცვალ-

ვისის მოვალეობის წინაშე და სამშობ-
ლოსათვის ორი ჰუმანიტარი ქრისტი-
ანული შეგნებულობისა. ვანოც ამავე
განძობით იყო გამსჭვალული, თმე-
ცა ამასთანავე თითქმის მიხედვითი-
კი იყო, რომ ჩემი წინამწარმეტყვე-
ლება გამართლებულია; ამის უტუტ
ირი ნიშნები თვით მისი მგებობის
აუთოად ეჩვენება, ოღონდაც სალა-
რითე ლომბალით უტრედა ქარ-
თულს—სხვა ენაში. თუ თვით თით-
ვრესი ფეხი ხისა ასე დასწეულე-
ბო, რასაკარგვლია, შტოებში შესა-
ფერი ექნებოდა? ორივეს გულით უწ-
დალად ერთგურობის ოჯახში მდგომარე-
ობა, ხასიათი და მაჯის ცემა ვაგვო,
მაგრამ ვერც ერთს ვერ ვაგებდნა, ნა-
ბიჯი ვერ გადადგა იმ ბილიისკენ
წილილი; ამ სურვილის დამაკმაკენ
და. ამის გამო სიწუმე ჩამოვარდა.
ბოლოს მიხედობა ვეღარ მოითმე-
ნა, რადგანაც იმისათვის უფრო სიმ-
ნელი იყო ამ გამოძურკველ მდგო-
მარეობაში ყოფნა და ამის გამო ნა-
ძიარეობის ღირსი გამოგონადავანა.
— სხვა, ვანო! მიამბე რამე შენი
ოჯახისა... შვილები მოსწრებული
გაყავ?

— ქალი თითხმეტ-ხუთმეტისა იქ-
ნება, ვაჟი-კი თერთმეტ-თორმეტისა.
— ექ! ყოჩაღ!—წამობისა მიხა-
კომ მიჩვენებულს მზიარულეობით.
იმას თან-და-თან აღულებდა ეტყობო-
ბოდა.
— მგონია, შენმა ქალ-ვაგამ ქარ-
თულისა სიტყვაში არ იცი, —
სიქვა მკირე სიწუმის შემდეგ ხა-

ნენ. გზებზე გავეთა, მისვლა-მოსვლა
დიდიხნით ვადავლებულია. იანვარ-
ში და მაისში წასასვლელი ფასი ერთი
და ოციავე. ახლა თავდაზნაურთა
ნი თვითონ ვადავებო ჩვენს საქმეს
და დიდი საქმე ვაგებენ მისსაში, რა-
დგანაც ორი დღის მოცდენით უფრო
მეტო საქმე ვაგებუებო, ვიდრე ვა-
გვივე-ქვანდა მთელს იანვარში. ამი-
სათვის ვითხოვეთ, ვადა ორსავე დეწე-
სებულეობას ძველებურად იანვარზედ
გადავანდო იქნას, თ. ვ. მაყაშვი-
ლი მოხსენება კრებამ მიიღო და
გადაწყვიტა, თანახმად მოხსენებისა,
სადაც ჯერ-არს, თხოვნები მიეცეს
კრების სახელით.

**ზოგიერთი ცნობა შავი-მისი ბა-
ზიჭვის შესახებ.**

ბათუმისაგან წელს სექტემბერში გა-
უტანიათ შავი ქვა: ბელგიაში—13,
200 ფუტი ღრმებული 3,960 მან,
გერმანიაში—31,000 ფუტი ღრმ-
ებული 9,300 მან., სულ ბათუმზედ
44,200 ფუტი ღრმებული 13,260
მან., სექტემბერშივე ფოთიდან გა-
უტანიათ: ინგლისში— 551, 600
ფუტი ღრმებული 165,480 მან.,
ჰოლანდიაში— 176, 700 ფუტი
ღრმებული 53,010 მან., რუსეთში—
134700 ფუტი ღრმებული 40,
410 მან., ჩრდილოეთ-ამერიკის შე-
ერთებულ შტატებში 571,480 ფუ-
ტი ღრმებული 171,400 მან., სულ
თითოეულსაგან ვაგებობით 1,434,480
ფუტი ღრმებული 430,344 მან. სულ
სექტემბერში ამერიკის-კავსისიდან გა-
უტანიათ 1,478,680 ფუტი ღრმ-
ებული 443,344 მან., თვითანვე მო-
წელს სრულიად არ გაუტანიათ შავი
ქვა, საშუალო ფასი ფუტზედ ექვსი

ლორიქმ ნაძალადევის სიცილით იმ
კილით, თითქმის თავის თავს ეუბ-
ნება და არა სხვისა. ამ სიცილის
სიყალბე და მომარაბა თვლებისა,
რომლებიც თითქმის დამალავს ცდი-
ლობდნენ, რათა სიცილებო არ გა-
მოეჩვენებინათ—თნობრივს არა გა-
მოეჩვენებინათ, იგი მიუხედავად მგებობის
სურვილის მდგომარეობისა და ამ გარ-
ემოებამ უფრო დაარწმუნა, რომ
მიხედობის ოჯახში საქმე როგორც ვერ
იყო...

— რათა გგონია? ჩემი შვილები
ქართულის ცოდნაში, მე თუ არა
მეგობრთან—ნაკლებად არ იციან. და
ჰუმანიტარის გრძობით-კი, რაც მათ
წილიანებას შეეფერება, არა მგო-
ნია, რომ მე და შენ ჩამოვარდნენ...

— ექ! მართალი მერე და რა
გზით მოახერხე მაგრე აღზრდა შეი-
ლებისა უცხო ქვეყანაში?
— ახლა რა უკავია, რომ უცხო
ქვეყანა იყო? უკავია ხომ უცხო არ
არის.

— მე ის მივიკრს თუ თვით ოჯახს
როგორ შერჩა ნამდვილი ერთგუ-
ლი ხასიათი? მე მგონია ღირსი ბრძო-
ლა დაეკარგებოდა.

— ბრძოლა? არავითარი... რა
ბრძოლა იყო საჭირო, როცა მუნე-
ბით თან დაბადებული მისწრაფე-
ბა, გაძლიერებული იყო ჩვენში, ე-
რი, ჩემში და ჩემს მეუღლეში შესაფე-
რის აღზრდით?

ილ. ვლადიმიროვი
(დასასრულად იქნება).

